D. O. M.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum die Jovis vigesimâ-nonâ Decembris M. DCC. XL.

M. ANTONIO PEPIN, Doctore Medico, Regis Consiliario & in Portu Brestensi Medico Primario, Præside.

M. DAVID VASSE, illius vices gerente.

Utrum à mutuo sanguiferorum lactiferorumque *uteri vasorum nisu, menstrua mulierum Purgatio?*

I.

ITA sunt à naturâ comparatæ singulæ corporis humani partes, ut pro variis, quibus defunguntur, muneribus, varias etiam sortitæ fuerint formam, indolem, situm, texturam. Videlicet aliter hepati, aliter renibus consultum est, diversas nempè functiones edituris, diversos secreturis humores. Stupendum sanè, neque ad usum magis, quàm ad pompam multiplex, in singulis visceribus artificium deprehendas. Verùm nullibi magis curiosa ac sollicita fuisse natura videtur, quàm in condendo utero; neque injuriâ, quoniam humani generis officina futurus erat. Hunc itaque tanto operi, eo, quo par erat, apparatu accingi oportuit. Porrò præter primariam illam & triplicem, quæ ipsi incumbit, provinciam, fœtum concipiendi, fovendi, excludendi, altera etiam obtigit, quam secundariam dixeris; statis nimirùm temporibus non contemnendam cruoris copiam excernendi. Quâ quidem menstruâ, ut plurimùm, purgatione à cæteris longè diversissimâ, superflui potiùs, quàm immutati humores educuntur: sincerus nempè cruor, eique, qui pertusâ cubiti venâ exit, planè simillimus, nisi fortè aut diuturniori morâ, aut deterioris succi miscelâ vitium contraxerit. Undè patet, quàm falsis, apud Plinium & Veterum plerosque, criminibus impetatur menstruum illud effluvium, quibus si fides sit, veneni dotes æmulari credideris. Hanc igitur evacuationem ideò fieri dixerim, quòd turgescant per vices uteri vasa & depleantur, singulisque mensibus *Plethoram* quandam alternis concipiant ac deponant. Si cui autem specialem illam uteri fabricam evolvere contigerit, quam necessariò consequatur periodica ejusmodi plenitudo & exinanitio, is, se genuinam menstrui fluxûs causam attigisse confidat.

I I.

PROPRIA quâdam, instante menstruâ Purgatione, laborare uterum *Plethorâ* satis superque evincunt, quæ mulieribus tunc temporis solent accidere; ponderis nempè circà lumbos, seu veriùs circà os sacrum sensus, doloris etiam non expers; molesta inguinum distractio; mammarum, ut & abdominis intumescentia ad duritiem vergens; frequens meiendi desiderium, pruritus demùm, & quæ in universis animalibus oritur ad venerem propensio. Quò plus enim sanguinis alicubi congestum fuerit, eò acutiorem in eâ parte, distentis ultrà modum fibris, sensum esse debere manifestum est. Hùc accedit, quòd ex cadaverum sectione compertum est, iis uterum crassiorem apparuisse, quæ eo tempore extinctæ fuerant, quo consuetam purgationem erant experturæ. Ista autem singulis mensibus recurrens vasorum saturitas undè commodiùs deduci queat, quàm ex ipsius uteri structurâ? Minùs sanè feliciter ab universali corporis *Plethorâ*, etiamsi huic illa, modò cætera benè se habeant, plerumque respondeat. Quippe non semel in Praxi Medicâ versantibus observatum fuit, paucis quidem, nonnullis tamen mulieribus, in quibus deficere, nedùm superesse videretur fluidorum copia,

uberiùs interdùm defluere menſtrua, quàm iis quæ habitioris ſunt naturæ, maniſeſtòque ſanguinis vim intùs alunt longè majorem. Niſi fortè iis redundare ſanguis dicendus eſt, quæ aut enormem utcunque illius jacturam, aut diutinam famem perpeſſæ fuerint. Neque ſatis fuerit perpendicularem aortæ inferioris ſitum ſubjungere, immenſoſque ac propè dædalæos uteri vaſorum anfractus; quæ cum eodem prorsùs modo in univerſis mulieribus ſe habeant, eundem ubìque ſortiri deberent effectum, pro variis duntaxat univerſalis *Plethoræ* gradibus, diſcriminandum. Dicant enim qui tanti faciunt petitum ex perpendiculo argumentum, quâ ratione fieri poſſet, ut decumbentibus diuturniori morbo mulieribus ad præſcriptum tempus recurrerent menſtrua? Meliùs ne expedient, quare in viris, quotquot nimiâ ſanguinis copiâ gaudere deprehenduntur, periodica non contingat per *hæmorrhoidum* vaſa excretio? At, inquient, ſuffulciuntur iſta, craſsâque ac muſculosâ inteſtini recti tunicâ defenduntur. Eſto ſanè; diſſiliunt tamen in quibuſdam. Quid? Si ad pulmonum vaſa reſpicias multiplici plexu circà *bronchiales* veſiculas perreptantia, omnique prorsùs fulcimine deſtituta? Quid? ſi ad cerebri arteriolas in mille gyros abeuntes, ſuprà fidem tenuiſſimas, neque tamen facilè diſrumpendas? Vetat nimirùm peculiaris quædam utriuſque viſceris fabrica, quâ expediendo ac promovendo ſanguinis circulo cautum eſt. Nullis illic repagulis coercitus humor intrà vaſa congeritur, neque, quod ſuperfluit, per hæc loca amoliri ſatagit natura.

III.

UTERI longè diverſiſſima ratio eſt. Is veſicam inter incumbentem ſubjacénſque inteſtinum rectum, mediâ in pelvi ſitus in mulieribus multò quàm in viris ampliore, neque pluribus tamen extrà graviditatem refertâ, quoquoversùm facilè expandi ac dilatari abſque inflammationis metu poteſt. Hùc etiam facit turbinata ipſius figura, vaſaque in plexus innumeros obvoluta, atque in mutuum veluti ſubſidium nuſquàm pluribus *anaſtomoſibus* coeuntia. Hæc autem partim ab *Hypogaſtricis*, partim à *Spermaticis* mutuatur arteriis veniſque, ita ut venæ venis utrinque committantur, arteriæ arteriis. Nervos excipit duplicis generis, cùm ab intercoſtalium propaginibus, tùm ab oſſe ſacro. Ex iis complures ad illius cervicem deferuntur. Duo ſunt inſuper, quibus annectitur uterus ligamentorum paria. Alterum nempè, quod à peritonæo ad ovaria tubaſque *Fallopianas* laxiori molliorique nexu progreſſum, totum mox uterum circumveſtit. Quod quidem ligamentorum par veſpertilionum alis non abſimile, recepto *latorum* nomine venit; vix tamen nominis vim adimplere videtur. Alterum, quod ex vaſis ferè contextum, ab uteri lateribus supernè oriundum, obliqui funiculi inſtar per annulos iſtos deſcendit, qui in viris ſeminalia vaſa tranſmittunt, ſenſimque gracileſcens in ipsâ pubis pinguedine evaneſcit. Quód ſi propriam uteri ſubſtantiam penitiùs inſpexeris, is è triplici tunicâ conſtare deprehenditur: quarum primam ſeu exteriorem cum quatuor ligamentis habet communem, mediam obtinet ex carneis fibris intertextam faſciatim ſeſe decuſſantibus, adeòque cellulosa quædam inter ſe ſpatia relinquentibus, in gravidis & puerperis maximè conſpicua. Spongioſam quaſi ſubſtantiam cum *Regnero de Graaf* poſſis agnoſcere. Intimam maximâ ex parte nerveam eſſe, præterquàm quòd oculorum teſtimonio conſtat, docere inſuper videtur exquiſitior, quâ prædita eſt, ſentiendi facultas. Tunicam hanc inter & mediam deliteſcunt non *ſanguifera* ſolùm & *lymphatica* vaſa, ſed & *Lactiferi* quidam ductus in gravidarum utero conſpiciendi, pro meris glandulis vulgò habiti, át immeritò, licet in puellis impuberibus, glandularum ritu, tranſmittendæ lymphæ famulentur: donec adoleſcentibus ſenſim craſſiori humore, pubeſcentibus *Chyloſo*, gravidis demùm lacteo in fœtûs alimoniam repleantur. Scire autem licet, ex iis ductibus nonnullos veſicularum inſtar effictos eſſe, quoſdam *vaſculoſam* indolem affectare, atque in tenuium *inteſtinulorum* ſpeciem circumvolvi; modò invicem communicare, modò planè diſcretos inveniri; univerſos autem, quâ parte uteri cavum ſubeunt, ritè obturatos eſſe, ita tamen, ut, cùm res feret, expandi atque hiare valeant, illumque, quo turgent, humorem intùs eructare. Hos *Lactiferos* ductus in fœtis pecu-

dibus toties quoties reperias. Cáve tamen existimes, quidquam cruoris per hos canales excerni. Aptantur huic operi meatus quidam, ab iis, quas modò recensuimus, arterias inter venasque mediis cellulis, in uteri cavum pertinentes, nullatenùs tamen eminuli, diligenter quoque ex hâc parte occlusi, nisi cùm effluunt menstrua, aut uterum gerit mulier. Quæ cellulosa compages, oriundaque exindè foraminula à Præstantissimo *Regnero de Graaf* descripta, in Celeberrimi *Morgagni* tabulis graphicè delineata, Cl. *Hunauld*, viri in scrutandis naturæ arcanis sagacissimi oculos non effugerunt, dùm recèns enixæ mulieris uterum, coràm frequenti Auditorum cœtu, eâ, quâ valet, sedulitate explorat. Per hos meatus erumpit menstruus cruor, quatenùs scilicet mutua venas inter ex cellulis reduces, lacteosque ductus exoritur compressio, invicemque nitentibus utrisque, tùm *sanguiferis*, tùm *lactiferis* uteri vasis, advenit huic parti peculiaris, quam diximus, *Plethora*.

IV.

NOTATU sanè dignissima quæ in muliebri sexu, circà pubertatis annos solet contingere mutatio. Tunc primùm insolito fulgore micant procaces oculi, spargitur ore purpureo vividus lepos, attollitur in geminum, nec indecorum tumorem pectus, puellamque jugali jam thoro habilem prodit irrepens furtim in vultu, in gestu, in incessu ipso, in toto denique corporis habitu venustas. Verùm, quæ mammarum globulis eo tempore accedit intumescentia, eandem intùs in utero fieri, non conjecturâ tantùm assequimur, sed & gravissimis rationum momentis. Hanc inter utramque partem, sive structuram spectes, sive situm, sive usum, maxima intercedit affinitas, mutuum commercium. Quid mirum ergò, si iisdem utraque subjaceat legibus, easdem experiatur vicissitudines? Quemadmodum enim uterus, sic & mammæ in utroque sexu quàm plurimis instructæ fuerunt glandulosis ductibus, in muliebri extrà pubertatis annos, in virili ulteriùs etiam revehendæ duntaxat lymphæ dicatis. Postquàm verò justum incrementum cepit muliebre corpus, plus incipit humorum confici, quàm in reficiendis partibus impenditur, aut omnium, quotquot sunt, secretionum beneficio exturbatur: quippe cùm laxiora sint minùsque *perspirabilia* mulierum corpora. Lentiùs itaque progredi incipiet, redundantis *Chyli* admistione crassior lympha, peragendoque circulo ineptior. Mammarum autem uterique membranaceos canales eò faciliùs dilatabit, quò minùs ii suffulciuntur, à musculosarum fibrarum consortio ferè immunes. Incipiet igitur utraque pars sensim sine sensu tumescere. Jam verò subindè appellente succo lacteo, distentis uteri ductibus lacteis, comprimi interstratas venarum ramices necessum est, novoque in dies sanguine infarciri cellulas uteri, ipsasque cellularum appendiculas: donec ulteriori tandem expansioni impares non dissiliant quidem, sed eâ parte dehiscant, quæ priùs accuratè occlusa in uteri cavum pervenerat. Effluit interim qui in lacteis acetabulis delitescebat humor, tùm mutuâ coarctatione expressus, tùm adaucto calore liquatus. Quod ni fiat, adeò non intrà legitimum tempus consistent menstrui cursus, ut contrà, perennante compressione, in *præternaturalem* sanguinis ejectionem sint evasuri. Quantula enim lactei humoris pars & quàm lentè à lymphaticis vasis resorbetur! Depletis hâc ratione utrisque uteri vasis, constricta arctantur foraminula; nonnihil tamen patent, quod satis sit modico transmittendo sero, quo madescat interior uteri facies. Tantùm verò inter proximè futuram purgationem intererit spatii, quantùm opus est, ut lacteis ductibus novo iterùm lacte turgidis, novam itidem, uteri sinus, effusi cruoris copiam suscipiant. Hinc est, quod vario in variis tempore redeant menstrua, prout disparibus utuntur victu, naturâ, ritu, conditione, exercitiis, ætate; adeò ut iis planè absint, in quibus aut absumitur in corporis alimoniam quidquid conficitur *Chyli*, aut illum non admittit densioris texturæ uterus.

V.

QUAM facilis porrò & expedita fluit ex supradictis omnium, quæcunque circà solemnis illius evacuationis initia, incrementum, vigorem, declinationem ingruunt, *Phænomenωn* enodatio! Numquid enim intelligere non datur, pro diversâ lacteorum sanguineorumque ductuum sive tubulorum indole, pro

laxiori, ſtrictiorive eorum textuâ, fore ut citiùs aut tardiùs, majori vel minori negotio erumpant deſinantque menſtruà, parciùs aut uberiùs deſtillent, innoxiè demùm, aut infauſto exitu peragantur? Quem latere poteſt affluentis illùc, in fœtus annonam, humoris utilitas? cujus beneficio non utero tantùm conciliatur mollities, & ea quæ ad concipiendum requiritur teneritudo, verùm etiam accedit lacteis ſanguineiſque ductibus *permeabilitas*, & ad excipienda placentæ vaſcula, ſuppeditandumque fœtui pabulum habilitas. Scire enim oportet, quidquid in utero fit, id futuri fœtûs causâ conſtitutum eſſe: adeò ut (ſi quid tamen in tantâ opinionum diverſitate conjicere licet) ſuppetat fœtui ex ſolo materno lacte alimentum, reſiduus verò è nutricatione ſanguis uterinis venis reſtituatur. Neque dilacerari credas unoquoque menſe tenerrimi viſceris vaſa, ſtante quidem intra naturæ ordinem menſium fluxu, imò & puerperio. Quod ſanè mirum à quibuſdam non infimæ notæ Auctoribus aliquando affirmatum fuiſſe. Quaſi verò non intra breve temporis ſpatium occalleſceret uteri ſuperficies innumeris cicatriculis reſarcita, ſeu veriùs deturpata, niſi fortè ejuſmodi occallationem, aut funeſta inflammatio, aut fœdum ulcus præverteret. Quod enim ex eâ, quæ *hæmorroidalibus* vaſis accidit, rupturâ mutuantur argumentum, tanquam à re non abſimili, tantùm abeſt ut pro ſe faciat, ut contra totam eorum penitùs ſubvertat ſententiam. Quàm multa enim exindè pullulare ſolent ulcera fiſtuloſa! Nempè ea eſt diſruptorum vaſorum conditio, ut, niſi maturè coaluerint, brevi ſuppurare incipiant. Hùc adde diſparem longè utriuſque excretionis eſſe rationem, quoniam quæ per uterum fit ſecundùm naturam fieri cenſenda eſt, ſecùs verò quæ per ani venas, etſi proſit interdùm. Repugnare omninò videtur animalis œconomiæ legibus periodica ejuſmodi vaſorum dilaceratio. Ideoque, etiamſi lateret vera rei iſtius ratio, quamvis potiùs ſuſpicari fas eſſet. Quorsùm autem ad conjecturas confugere opus eſt, ubi manifeſtò patet, quid ſit ſentiendum. Certè aliquâ ex parte peccant cæteræ, quotquot ſunt hàc de re, hypotheſes. Noſtra, præterquàm quòd ſingulis apprimè ſatisfacere videtur, tantò acceptior eſſe debet, quantò magis rationi conſentaneum eſt, privatas partis cujuſlibet functiones ex peculiari illius fabricâ deducere.

Ergò à mutuo Lactiferorum Sanguiferorumque *uteri vaſorum niſu*, *menſtrua mulierum Purgatio.*

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus Petrus Le Hoc, Conſiliarius Medicus Regis Ordinarius in ejus Caſtelleto.

M. Joannes-Baptiſta Boyer, Regis Conſiliarius & in Senatu Pariſienſi Medicus Ordinarius.

M. Joannes-Claudius-Adrianus Helvetius, Regi à Sanctioribus Conſiliis, Reginæ Medicus Primarius, & è Regiâ Scientiarum Academiâ.

M. Antonius-Nicolaus Guenault.

M. Bernardus de Juſſieu, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiæque Societatis Londinenſis Socius & in Horto Regio Botanices Prodemonſtrator.

M. Claudius Du Cerf.

M. Paulus-Jacobus Malouin.

M. Franciſcus Mery, Chirurgiæ Gallico Idiomate Profeſſor.

M. Jacobus-Benignus Winſlow, Regiæ Scientiarum Academiæ, Societatiſque Regiæ Berolinenſis Socius & Teutonicæ Linguæ Regius interpres.

Proponebat Pariſiis MATTHÆUS ARRAGON, Abrincinus Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1740. à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.